

Vas-fructieră de la Bitca Doamnei. Ceramică din sec. XV, descoperită la Piatra Neamț. Vas din bronz poleit cu aur (de import) - Unul din tezaurele de la Birgăoani (Piatra Neamț), în vasul în care a fost găsit.

CE E NOU IN ARHEOLOGIE

o discuție cu profesorul universitar dr. ION NESTOR, membru corespondent al Academiei

Extinderea sintezei și analizei asupra cercetărilor arheologice făcute pe întregul glob pămîntesc. Noile state independente scot la iveală vestigiile ale unei culturi milenare. Descoperirea arheologului francez Henri de Lumley în mijlocul Nisei. Interesul tot mai mare trezit în lumea științifică internațională de civilizația dacilor. Acestea sînt doar unele aspecte care se pot desprinde din multitudinea de probleme ce au făcut obiectul dezbaterilor celui de-al VII-lea Congres internațional al științelor preistorice și protoistorice ținut în capitala Republicii Socialiste Cehoslovace — Praga. În legătură cu această importantă manifestare științifică internațională — la care au luat parte efectivă circa 1600 participanți din peste 50 de țări ale lumii și care a programat aproape 600 de comunicări — am rugat pe prof. univ. dr. Ion Nestor, membru corespondent al Academiei, conducătorul delegației române la Congres, să ne răspundă la câteva întrebări.

— Sub a cui egidă s-au desfășurat lucrările Congresului și care a fost rolul și semnificația sa?

— Al VII-lea Congres internațional al științelor preistorice și protoistorice, ținut la Praga, reprezintă, atât din punctul de vedere al organizării cercetării în acest domeniu, cât și din cel al problematicei și metodologiei disciplinelor reprezentate, un moment important în evoluția investigației științifice referitoare la poziția omului în natură și în societate și la desfășurarea primelor etape ale istoriei sale.

Însăși existența forului internațional, care are sarcina de a organiza — în ultima vreme din 5 în 5 ani — aceste congrese, anume Uniunea Internațională a studiilor preistorice și protoistorice (U.I.S.P.P.), a marcat, cu prilejul întemeierii ei și a tinerii primului Congres (Londra, 1932), un pas înainte, prin separarea disciplinelor preistorice și protoistorice de complexul mai larg al științelor antropologice — mai ales prin separarea de etnografia propriu-zisă, de antropologia fizică și de lingvistică. U.I.S.P.P. este astăzi singura organizație științifică internațională recunoscută drept competentă de către U.N.E.S.C.O. (la care este afiliată prin C.I.P.S.H.) în problemele istoriei străvechi și ale începutului feudalismului. Frământările ce se manifestă în ultima vreme cu tot mai multă vigoare în cuprinsul „antropologiei” anglo-saxone (S.U.A. și Anglia, laolaltă cu țările din sfera lor de influență), care mențin încă — deși nu fără serioase breșe, gruparea laolaltă a tuturor „științelor despre om” — dovedesc că linia inițiată la înființarea U.I.S.P.P. nu a fost lipsită de justificare științifică și eficiență.

În U.I.S.P.P. sînt reprezentate în momentul de față 87 de țări. Adeziunea Cubei a fost înregistrată anul acesta la Praga unde, de asemenea, reprezentanții celor două state germane au netezit ei înșiși calea unei reprezentări echitabile. Se poate constata, așadar, că tendința spre transformarea U.I.S.P.P. într-un for mondial se realizează neabătut pas cu pas. Ea are, în afară de cel amintit, și un alt aspect.

Statutul U.I.S.P.P. a căpătat în ultimii ani (exact — în 1964) o formulare care să permită afilierea și reprezentarea în Uniune a tuturor organizațiilor științifice de resort, cu caracter regional. În felul acesta s-a putut înregistra la Praga afilierea organizației Far eastern Prehistoric Association (Asociația preistorică a Orientului îndepărtat) care grupează cercetarea de specialitate din Asia de sud-est, Indonezia, Australia și Oceania; sint destul de avansate și discuțiile în vederea afilierei la U.I.S.P.P. a Congresului Pan-african de Preistorie.

Acest aspect al activității U.I.S.P.P. are o importanță deosebită întrucît subliniază, pe de o parte, spargerea europo-centrismului, care a caracterizat preocupările ei în primele decenii de

existență, iar pe de altă parte aduce în focarul cercetării arheologice istoria popoarelor băștinașe din vechile colonii, studiate pînă în prezent doar unilateral de etnografie. Pentru înțelegerea dată la Praga a funcționat o secție specială (a II-a) dedicată „preistoriei și protoistoriei continentelor neeuropene”, cu circa 50 de comunicări privind Orientul apropiat, Asia, Africa, cele trei Americi, Australia și Oceania.

Uniunea internațională de arheologie slavă, înființată anul trecut ca o dezvoltare a Seminarilor de arheologie slavă ținute în ultimii 10 ani în țările socialiste din Europa — s-a afiliat, de asemenea, la U.I.S.P.P. în cursul sesiunii de la Praga.

Congresul de la Praga organizat cu grijă de un comitet format din colegii cehoslovaci sub conducerea președintelui în funcție al U.I.S.P.P. acad. prof. dr. Jan Filip (Praga) și a noului secretar general, prof. dr. Ole Klindt-Jensen (Danemarca), a înregistrat o numeroasă participare. Printre cei prezenți s-au putut remarca savanți de renume mondial — Lionel Balout (Franța), B. A. Ribakov (U.R.S.S.), John Grahame Clark (Anglia), Kurt Bittel (Germania), Richard Pittioni (Austria), Robert Ehrlich și James Griffin (S.U.A.), Paolo Graziosi și Massimo Pallotino (Italia), Luis Pericot-García (Spania), etc. Congresul s-a desfășurat într-o atmosferă de perfectă înțelegere și colaborare internațională.

— Care dintre noutățile prezentate în cadrul comunicărilor vi s-au părut notabile?

— Tematica și dezbaterile au avut, cum este și firesc, un caracter complex și variat. Dacă însă încercăm să degajăm unele linii majore ale lor, ni se pare că trebuie subliniată în primul rînd activitatea secției I-a (Teorie și metodologie) în care s-au prezentat și dezbătut o serie de metode noi de investigație și interpretare arheologică, metode puse la dispoziție de științele naturii, mai ales de geofizică și fizica nucleară. S-au remarcat rezultatele prezentate de J. Griffin (Universitatea din Michigan) pe baza unor studii de „Activare neutronică aplicată la ceramică și obsidiană”, cele comunicate de T. B. Necaieva (Institutul de arheologie din Moscova) cu privire la datarea arheomagnetică a ceramicii și altele.

Credem că nu depășim elementele certe ale realității dacă apreciem că, în ansamblu, participarea României la al VII-lea Congres al științelor preistorice și protoistorice de la Praga a însemnat o nouă confirmare a maturității noii cercetări arheologice românești și a dat prilejul de a se înregistra încă o dată prestigiul de care se bucură pe plan internațional și acest domeniu de activitate al științei românești.

interviu realizat de SILVIU COSTIN

continuări

M. Codreanu

își scrisse Paradisul/ Vede prin intinerce foarte bine. (Mingierile unui orb). De aici și acea simplă și severă definire a crezului, năzuinței și intenției estetice din perspectiva unui sonet final: „N-am vrut să gem în jalnice cuplete./ Ci vrut-am să rămînă după mine/ O rece armonie de sonete.” (Flori de seară).

G. Ibrăileanu, vorbind despre sonetistul Mihai Codreanu (v. Scriitori români și străini, 1926), remarca elogios calitatea poeziei acestuia, „combinație de măsură și delicatete în imaginație, de distincție în sentiment și de armonie discretă în expresie.” Sint aprecieri generale asupra operei poetului dar cu aplicație specială și acoperire totală numai la volumul Statui. În următoarea culegere, Cîntecul deșertăciunii (1921), versul nu mai are vibrația metalică, sobră și distinctă din volumul ce-l consacrase. Poetul încearcă, inutil acum, să se apropie de realitate (încă în Statui își făcea culpa nesocotirii acesteia: „Făcui mult timp fantastică greșeală/ De-a nesocoti, Realitate.../ Căci Poezia nu-i decît spoială/ De forme sece pe miezul tău brodate” — Et în Arcadia ego!), fără însă a-i sesiza și aborda problematica gravă, majoră. El caută să recupereze ceea ce ignorase: fața senină, luminoasă, a realității. Astfel, volumul va abunda în imagini ușor banale, în orice caz idilice, desprinse dintr-o lume ce-i este străină și referite la care, tenta filozofică ce o aplică verosolului devine fadă. Este o lume a saloanelor, a grădinilor cu roze etc. în care eroii lirici se iubesc dragălaș, făcîndu-și declarații ce par vulgare acum, raportate la puritatea și distincția elevată din Statui: „Vrai tu să ne-nflînim di-sară, spune.../ Să stăm la qura sobei singurei/

Cu mina mea-ntr-a ta, iar ochii mei/ Din ochii tăi comori de vis s-adune?” (In Ioanna tirzie). Sonetele acestea, cele mai multe, nu sînt altceva decît notații de album mizînd pe o poantă finală glumeată („C-a fost cuminte toți nebunii, spun / Cel ce-a fugit de dragostea frumoasei, — / Iar toți cuminții spun c-a fost nebun” — Poveste veche, suveniruri delicate dar suferind de un evident manierism ce-l îndreptățește pe George Călinescu să socotească creația lui Mihai Codreanu ca „o manufactură în serie, abstractă și incoloră adesea pretioasă, citeodată filosofantă” (Istoria literaturii române, Compendiu, 1946). Cele câteva poezii din finalul volumului, în care autorul părăsește pentru o clipă sonetul, sînt baladești și voluptuos romantice, unele cu adevărat frumoase (Barcarola, Romanța de mai, Quase una fantasia), dar ele nu constituie decît un intermezzo în creația lui Mihai Codreanu și deci trebuie socotite ca atare. Abia volumul Turnul de fildes, apărut în 1929, consemnează reîntoarcerea poetului la universul său specific, la tonalitatea sa gravă și solemnă, reluînd (îmboğățit cu o nouă tristețe a tentativei eșuate de a se apropia de o altă perspectivă asupra vieții) cam aceleași motive din Statui. Într-un sonet Omagiu sterp, el se justifică parcă, tocmai în acest sens în fața propriului for artistic: „— Sonet, eu te-am iubit ca un fanatic, / Dar n-am putut să-ți dau un alt tribut/ Decît doar stropi de gheață pe jăratie”.

Temperament liric stăpînit, poetul de formație clasică Mihai Codreanu a fost o viață întreagă sclavul propriei arte. El și-a creat o lume a sa, distanță și rece, prin care trecea solitar, împietrit în statul de puritate întreaga lavă încinsă a frământatului său suflet delicat. Sonetul i-a fost deopotrivă cel mai apropiat prieten și cel mai înverșunat dușman. Vraja lui l-a fascinat și l-a robit: „Prieten, tu?... Cum poți să-mi fii, Sonet, / Cînd nopți întregi tu somnul mi-ai furat/ Și ani întregi cu tine m-am luptat/ Ca

să-ți străpung metalic corset.../ Sub vraja ta, avîntul de poet/ Cu ce cruzime mi l-am torturat./ Ca să-l filtrez senin și cumpătat/ Și să-l închid în templul tău de-ascet.” (Către sonet). Dăltuind cu migală și dăruire totală fiecare vers, fiecare cuvînt (prieteni își amintesc aproape o singură imagine a poetului: „Mergea pe stradă încet, cu silueta lui dreaptă ținîndu-și privirile în jos, în timp ce gîndurile lui zburau pe căi celeste. Era totdeauna pus à quatre épingles. Își mișca ușor buzele, compunînd versuri, din mers, pe stradă.” — v. Mihai Codreanu, în Mihail Sevastos Amintiri de la „Viața Românească”, (E. S. P. L. A., 1956, pagina 105), tînzînd spre o perfecțiune a formei, spre o lapidară și exactă exprimare a ideilor și sentimentelor sale, „marele maestru al sonetului” (v. S. Pușcariu, Ion Breazu, Antologie românească, Halle, 1938, p. 32) se impune în lirica noastră (V. Voiculescu se realizează în sonet pe o altă direcție) ca una dintre cele mai sobre și personale prezente, ocupînd un loc de care el însuși era deplin conștient: „Nu țin de nici o școală literară;/ Nici nu imit, nici n-am imitator./ Stau singuratic printre visători,/ Păstrîndu-mi strict ținuta solitară” (Unui critic).

Moment istoric Grivița

de stradă ale petrolistilor de pe Valea Prahovei. La 2 februarie greviștii cefeștii cuceresc revendicările. Aceasta însă pentru un moment numai. Asediul, măsurile represive dau naștere unui nou val al luptei. Între 12 și 16 februarie, la București, Iași, Cluj, Oradea, Galați, Pașcani, muncitorii se avîntă și mai mult la luptă. 1500 de gre-

Pe de altă parte, s-au scos în relief posibilitățile aspectelor moderne ale metodelor tradiționale ale arheologiei preistorice (stratigrafia, tipologia și cartarea). Cu privire la metoda de datare pe baza izotopului radioactiv al carbonului (C 14) nu a intervenit, în chip semnificativ, nici o contribuție nouă de ordin fizical.

Din lucrările secției I-a s-a degajat concluzia că față de exigențele unei istoricități cit mai cuprinzătoare, mijloacele tehnice de executare a săpăturilor arheologice și de interpretare a rezultatelor lor (printre ultimele, și metodele matematice de clasificare și interpretare) trebuie aduse la nivelul corespunzător, fără de care acest gen de cercetare fie că rămîne la nivelul anticvaric de simplă colectare a „antichităților”, fie că nu poate duce la concluzii istorice stricte și multilaterale.

Dintre noile descoperiri de mai largă semnificație istorică și general culturală pot fi citate, printre numeroase altele, prezentate la acest Congres, cele expuse de Henri de Lumley (Franța) privind descoperirile paleolitice din orașul Nisa, de o mare vechime și cu excepțional de precizie amănunte factice (cea mai veche urmă de picior omenesc și cea mai veche vatră — datate ca avînd o vechime de circa 250.000—300.000 ani), ca și cele de la Ubeidyva (Valea Iordanului, Izrael) prezentate de M. Stekelis, cu noi amănunte și confirmînd prezența primilor făuritori de unelte în Asia de Sud-Vest.

— Cum s-a prezentat țara noastră la acest Congres?

— România a fost reprezentată la Praga printr-o delegație numeroasă, care a supus discuțiilor peste 50 de comunicări. Din ea au făcut parte cercetători și oameni de știință de toate vîrstele, lucrînd fie în institutele Academiei, fie în învățămîntul superior, sau la muzeele din țară.

Comunicările ținute de reprezentanții țării noastre au lins, în primul rînd, să aducă la cunoștință lumii științifice internaționale, și pe calea aceasta, cele mai recente rezultate ale noii arheologii românești, rezultate imbrățișînd toate perioadele istoriei străvechi și ale începuturilor feudalismului din țara noastră. De fiecare dată s-au legat, acordat sau confruntat rezultatele obținute de cercetarea românească cu cele înregistrate în țările vecine, integrîndu-se astfel aceste perioade ale istoriei României în cuprinsul mai larg al istoriei est-centrale, răsăritene și sud-estice. Un accent deosebit au pus comunicările românești pe excepționalele rezultate obținute în ultima vreme cu privire la civilizația dacă, la continuitatea ei în vremea stăpînirii romane și după aceea și cu privire la continuitatea elementului daco-roman în spațiul carpato-dunărean în timpul epocii migrațiilor, pînă la cristalizarea procesului de formare a poporului român. Un „capitol” din tematica secției a VI-a a grupat chiar în programul Congresului, sub titlul special „Dacia și dacii în cursul primelor secole din era noastră” comunicările românești privind aceste rezultate.

Cercetătorii și oamenii de știință români au purtat în timpul Congresului numeroase discuții științifice cu colegii lor din alte țări, stabilînd astfel contacte reciproc folositoare (de exemplu, în domeniul cercetării neoliticului, a epocii bronzului, a civilizației dacice — pentru aceasta din urmă manifestînd un interes deosebit profesorul T. G. Powell de la Universitatea din Liverpool și prof. dr. W. Krämer, director în Institutul arheologic german).

Consiliul permanent al U.I.S.P.P. a ales cite un membru român în comisiile nou create: pentru alcătuirea unui Atlas preistoric al lumii (Vladimir Dumitrescu) și pentru alcătuirea Istoriei metalurgiei preistorice (prof. dr. Dimitrie Berciu). Un alt membru român al Consiliului permanent (subsemnatul) a fost delegat ca observator pe înțaga sesiunea C.I.P.S.H., care se va ține în 1967 la București.